

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en
Sport

Invasieve pneumokokkenziekte

Vastgesteld door LOVI: april 2021

Dit stappenplan is een aanvulling op de [LCI-richtlijn Pneumokokkenziekte](#). Het stappenplan geeft een overzicht van het handelen van de GGD bij een melding van een specifiek ziektegeval, en is daarmee een hulpmiddel om de bestrijding te stroomlijnen.

Voor achtergronden, toelichting en het tot stand komen van het stappenplan wordt verwezen naar de [algemene toelichting op de VSI](#). De LCI spreekt zich niet uit over de taakverdeling tussen disciplines bij de uitvoering van de verschillende stappen. Daarvoor zijn de interne werkafspraken van de betreffende GGD leidend.

Doelen

- Transmissie van pneumokokkenziekte is voorkomen/beperkt.
- De index (en diens omgeving) heeft inzicht in de ziekte, transmissieroute en welke hygiënemaatregelen nodig zijn om transmissie naar anderen te voorkomen.
- De risicocontacten zijn in kaart gebracht en hebben hygiëne- en preventiemaatregelen en eventuele behandeling/ vaccinatie geadviseerd gekregen.
- Er is een risicoanalyse van de index/contacten.
- Bij de index of in diens omgeving is onrust beperkt.
- De gevolgen van de ziekte voor index zijn beperkt gebleven (= secundaire preventie)
- De behandelaar en/of andere betrokken zorgverleners zijn geïnformeerd of geadviseerd over de behandeling- en/of preventieconsensus van de ziekte volgens de LCI-richtlijn
- Mogelijke bronnen zijn gemeld in Osiris.

Stap 1 Melding

- Leg gegevens van de melding of het signaal digitaal vast in het elektronisch dossier: datum, tijd en andere relevante informatie.
- Verzamel de laboratoriumgegevens die de diagnose moeten bevestigen. Sla de laboratoriumuitslag op in het elektronisch dossier ter voorkoming van interpretatievergissingen.
- Controleer in de richtlijn of de melding voldoet aan de [meldingscriteria](#).
- Verifieer de informatie bij de diagnosticerend behandelaar voordat contact wordt gelegd met de index, gebruik hiervoor de Osiris vragenlijst invasieve pneumokokkenziekte. Overige aandachtspunten zijn:
 - Is de index op de hoogte van de diagnose?
 - Informeer de betrokken arts over de werkwijze van de GGD.
 - Informeer over eventueel aanvullende diagnostiek; zoals typering van de serogroep.
- Indien meldingsplichtig: binnen 3 dagen in Osiris melden. Valt onder groep C.
- Maak een risicoanalyse: Schat het dreigende gezondheidsprobleem in voor index-contacten-werksituatie-kinderopvang-school-instelling. Betrek hierin de vaccinatiestatus. Stel op basis daarvan prioriteiten.

Stap 2 Interventies

2.1 Planning

- Neem contact op met de patiënt of de ouders/verzorger(s) van de patiënt. Plan zo nodig een huisbezoek. Gebruik de [Beslisboom Huisbezoek](#) als handvat bij de beslissing om wel of niet op huisbezoek te gaan.
- Plan zo nodig een gesprek met de index. (ouders / verzorgers).
- Overweeg een bezoek aan de instelling waar de index verblijft/ naar toe gaat bij meerdere ziektegevallen.

2.2 Bronopsporing en contactonderzoek

Bronopsporing en contactonderzoek is alleen nodig bij een penicillineresistente of multiresistente pneumokok op een hoogrisico-afdeling.

- Start [contactonderzoek](#) bij een penicillineresistente of multiresistente pneumokok op een hoogrisico-afdeling. Indien van toepassing: Inventariseer wie in aanmerking komt voor chemoprophylaxe (zie richtlijn, onder [Profylaxe](#)). Regel/coördineer dit bij een dergelijke uitbraak in een instelling. Voeg informatie van het contactonderzoek toe aan de risicoanalyse.
- Wanneer typering van de serogroep bekend is, regel/coördineer zo nodig vaccinatie voor contacten en index (zie richtlijn, onder [Profylaxe](#)).
- Indien sprake van (verdenking van) clustering: onderzoek onderlinge relaties en verbanden tussen andere meldingen van pneumokokkenziekte. Denk aan mogelijke gemeenschappelijk blootstelling met een contact.
- Wanneer typering van de serogroep bekend is, regel/coördineer vaccinatie voor contacten van personen met een verhoogde kans op een invasieve pneumokokkeninfectie als het gaat om een serotype dat in één van de vaccins vertegenwoordigd is.
- Check de vaccinatiestatus.

Indien sprake van (verdenking van) clustering: onderzoek onderlinge relaties en verbanden tussen andere meldingen van pneumokokkenziekte. Denk aan mogelijke gemeenschappelijke blootstelling met een contact.

2.3 Signaleren en verwijzen

- Signaleer de lichamelijke, psychische en sociale aspecten als gevolg van de infectieziekte. Begeleid hierin de index of zorg voor verwijzing.
- Signaleer tijdig (collectieve) onrust met name bij clustering en regel voorlichting.
- Laat zo nodig bij vaccinatie door de huisarts op het recept schrijven dat het vaccinatie van een patiënt/direct contact betreft in verband met vergoeding op de basisverzekering (index moet wel rekening houden met eigen risico zorgverzekering)

2.4 Voorlichting

- Geef voorlichting aan de index over pneumokokkenziekte, [besmettingsweg](#), [algemene preventieve maatregelen](#) en [maatregelen ten aanzien van index en contacten](#).
- Organiseer zo nodig groepsvoorlichting.
- Geef schriftelijke informatie: zie hiervoor bijvoorbeeld de [publieksinformatie](#) LCI.
- Als er sprake is van risicogroepen of risicosituaties, is laboratoriumonderzoek verricht en zijn betrokkenen geïnformeerd over de te nemen maatregelen.
- Verstrek informatie en hygiëneadviezen aan betrokken instelling(en) met toestemming van de index (kinderopvang, school, bedrijfsarts of werkgever). Bij vragen van instellingen kan algemene informatie zonder toestemming van de index worden gegeven.
- Wijs bij voorlichting aan school/kinderopvang ook op de [hygiënerichtlijnen](#) van de LCHV en de KIDDI app.

2.5 Netwerk/advisering

- Adviseer index om bedrijfsarts en werkgever in lichten.
- Informeer in geval van infectie binnen een zorginstelling de instellingsarts en/of de deskundige infectiepreventie.
- Informeer in geval van actie naar kindercentrum of school de respectievelijk uitvoerende zorg 0-19 jaar.
- Informeer de GGD indien in desbetreffende regio onrust kan ontstaan.
- Informeer bij te verwachten persbelangstelling en/of collectieve onrust de eigen directie, afdeling communicatie. en het bevoegd gezag (burgemeester en wethouders), conform interne afspraken.

2.6 Registratie en rapportage

- Verifieer of de definitieve uitslag binnen is en het referentielaboratorium de uitslag van de stamtypering doorgegeven heeft.
- Indien meldingsplichtig: melding in Osiris binnen 3 dagen.
- Verzamel gegevens voor verslaglegging, registratie en epidemiologie. Leg alle activiteiten vast in een rapportage met datum, tijd en initialen.
- Controleer of er tussentijds gerelateerde gevallen gemeld zijn.
- Rapporteer zo nodig terug naar de melder (betrokken arts/huisarts) volgens de intern geldende afspraken.

Stap 3 Evaluatie

- Beoordeel of de doelen behaald zijn.
- Overweeg steekproefsgewijs na 4 weken de index of familie van de index te benaderen om de ervaring met de GGD te evalueren.
- Koppel het dossier terug in het werkoverleg, afhankelijk van de interne werkafspraken.
- Maak, indien intern gebruikelijk, een rapportage voor gemeentes, inspectie, ketenpartners en LCI.